

**2015-
2017**

Zorgplan OBS De Kosmos

Versie september 2015

Voldersdreef 301
7328 CA Apeldoorn
055 5337946

Inhoudsopgave

1. Missie van de school	3
2. Adaptief onderwijs	3
3. Leerlingenzorg	4
3.1. Doel	4
3.2. Organisatie zorgstructuur	5
3.2.1. De organisatie op groepsniveau	5
3.2.2. De organisatie op schoolniveau	6
4. Realisatie van zorg in school	8
4.1. Differentiatie in leerstof en leerlijn	8
4.2. Dyslexie	9
4.3. VE/VVE onderwijs	10
4.4. Intensieve Taalklas	11
4.5. Meer- en hoogbegaafde leerlingen	12
4.6. Beleid Passend Onderwijs	12
5. Leerlingvolgsysteem	14
5.1. Trendanalyse	14
5.2. Handelingsgericht werken	15
5.3. Methode-onafhankelijke toetsen	16
5.4. Methodegebonden toetsen	16
5.5. Leerlingvolgsysteem sociale en emotionele ontwikkeling	17
5.6. Schoolafspraken t.a.v. toetsing	18
5.7. Overgang PO/VO	19
6. Inschrijving en tussentijdse in- en uitstroom van leerlingen	20
6.1. Inschrijving 4-jarigen	20
6.2. Zij-instroom nieuwe leerlingen	20
6.3. Uitschrijving leerlingen	20
7. Versnelling, doublure, herfstkinderen en aangepaste einddoelen	21
7.1. Versnelling	21
7.2. Doublure	21
7.3. Herfstkinderen	21
7.4. Aangepaste einddoelen	21

8. Oudercontact en rapporten	22
8.1. Oudergesprekken	22
8.2. Rapport	22
8.3. Ouderportaal	23
8.4. Protocol school en scheiding	23
9. Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling	23
9.1. Meldcode	23
9.2. Vertrouwenspersoon	23
10. Vastlegging en documentenbeheer	24
11. Zorgplan De Kosmos en Zorgplan WSNS	24
12. Bijlagen	25
12.1. Interne zorgstructuur	
12.2. Onderwijsondersteuningsprofiel	
12.3. Ontwikkelingsperspectiefplan	
12.4. Consultatieformulier SWV	
12.5. Aanmeldformulier MDO	
12.6. Afspraken zelfstandig werken	
12.7. Protocol leesproblemen en dyslexie	
12.8. Plusgroep De Kosmos	
12.9. Toetszorgkalender	
12.10. De leerkracht centraal	
12.11. Routekaart groepsplannen	
12.12. Inschrijfformulier nieuwe leerlingen	
12.13. Protocol overname leerlingen	
12.14. Protocol vervroegde doorstroming/versnelling	
12.15. Protocol overgangsnormen, doubleren en herfstkinderen	
12.16. Kijkwijzer verlenging-voortgang-versnellen naar groep 3	
12.17. Communicatieplan	
12.18. Digitaal rapport	
12.19. Protocol School en scheiding	
12.20. Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling	

1. Missie van de school

De Kosmos is een openbare school, die open staat voor alle mensen, ongeacht hun levensbeschouwing. Wij werken in een sfeer van openheid en respect voor elkaar, waarbij kinderen, ouders en leerkrachten zich veilig en gewaardeerd voelen. De Kosmos is een school waarbij veel aandacht is voor ICT en muzikale en culturele vorming. De school heeft als motto:

De school de wereld in en de wereld de school in

Kenmerkend voor onze school is vooral:

- het pedagogisch klimaat, vanaf schooljaar 2014-2015 is de school officieel Kanjerschool en wordt er in iedere groep Kanjertraining gegeven.
- de aandacht voor muziek onderwijs
- de aandacht voor de plus-leerling
- de aandacht voor ICT-onderwijs
- de aandacht voor techniek, sterrenkunde en ontwerpend leren

In het schoolplan en in de schoolgids staat ons motto verder uitgewerkt in een aantal uitgangspunten die voor ons onderwijs van belang zijn. De Kosmos valt onder het bestuur van Leerplein055.

Om een beeld te vormen van de gemiddelde populatie van onze school zijn de volgende gegevens van oktober 2015 van belang. In het schooljaar 2015-2016 heeft de school gemiddeld 147 leerlingen. Er zijn ongeveer 23 zorgleerlingen in dit schooljaar (zorgniveau 3 en 4) en er is 1 leerling met een extra ondersteuning vanuit het SWV op school. De school heeft 27 leerlingen die een VVE-indicatie hebben, op basis waarvan er in de school op maandag en donderdag een Intensieve Taalklas wordt geboden. Deze gegevens veranderen gedurende het schooljaar enigszins.

2. Adaptief onderwijs

Het onderwijs op basisschool de Kosmos is volop in ontwikkeling om tot goed adaptief onderwijs te kunnen komen. Ons uiteindelijke doel is ons onderwijs dusdanig in te richten zodat de uitgangspunten van adaptief onderwijs te herkennen zijn.

De definitie van adaptief onderwijs:

Adaptief onderwijs is onderwijs dat voldoet aan een drietal basisbehoeften van leerlingen: relatie, competentie en autonomie.

Onder de basisbehoefte relatie wordt verstaan dat leerlingen zich geaccepteerd weten, ze erbij horen, ze het gevoel hebben welkom te zijn, ze zich veilig voelen. Zo betekent aandacht voor relatie bijvoorbeeld dat leerkrachten leerlingen laten weten dat ze beschikbaar zijn en naar hen willen luisteren; ze de tijd nemen voor interacties met leerlingen, ze belangstelling tonen voor de achtergrond van de leerlingen, ze afspraken met leerlingen nakomen, ze discreet omgaan met vertrouwelijke informatie.

Onder de basisbehoefte competentie wordt verstaan dat het kind geloof en plezier heeft in eigen kunnen en dat ze ook besef krijgen van hun eigen mogelijkheden. Zo betekent aandacht voor competentie bijvoorbeeld dat leerkrachten actief beurten geven aan alle leerlingen, ze ruimte geven aan verschillen in werk- en leerstijl, ze blijf geven van hoge verwachtingen, die aansluiten bij de mogelijkheden en talenten van leerlingen; ze vragen stellen die tot reflectie uitnodigen.

Onder de basisbehoefte autonomie wordt verstaan dat ze weten dat ze (in elk geval voor een deel) hun leergedrag zelf kunnen sturen. Zo betekent aandacht voor autonomie bijvoorbeeld dat leerkrachten initiatieven van leerlingen honoreren; ze ideeën van leerlingen waarderen en er wat mee doen; ze leerlingen uitdagen eigen oplossingen te bedenken; ze leerlingen echte keuzes geven bij het maken van taken (hoe en wat); ze leerlingen laten meebepalen hoe de klas wordt ingericht; ze een aantal organisatorische zaken aan leerlingen toevertrouwen.

Deze drie basisbehoeften samen bepalen het pedagogisch klimaat dat aan adaptief onderwijs ten grondslag ligt. Voor de leerkracht die adaptief werkt, betekent dit dat hij zijn gedrag afstemt op deze basisbehoeften. Dat geldt zowel voor het didactisch en organisatorisch handelen als voor het pedagogisch optreden.

Als het gaat om het bevorderen van de ononderbroken ontwikkelingsgang van onze leerlingen proberen we het volgende te realiseren:

- de leerkracht houdt rekening met de persoonlijkheid van het kind.
- de leerkracht stemt de activiteiten zoveel mogelijk af op de ontwikkeling van het kind.
- de leerkracht biedt het kind de mogelijkheid om in eigen tempo en begaafdheid een minimumpakket binnen de verschillende leer- en vormingsgebieden te doorlopen, binnen de organisatie van de groepen.

Op vaste momenten in het schooljaar stelt de leerkracht vast welke problemen kinderen ondervinden in het leer- en ontwikkelingsproces. Dit staat beschreven in het document over Trendanalyse (zie hoofdstuk 5.1.).

Na zorgvuldige vaststelling van de aard van de problemen en haar oorzaken bepaalt de leerkracht en houdt hij / zij bij op welke wijze de kinderen verder geholpen kunnen worden. Hierbij wordt gekeken naar zowel de cognitieve ontwikkeling als naar de stimulerende en belemmerende factoren en de onderwijsbehoefte van de leerling.

Het handelen van de leerkracht op bovenstaande manier hangt nauw samen met het verzorgen van onderwijs op maat en het bevorderen van zelfvertrouwen en competentie-ervaringen bij leerlingen.

Realisering van al deze doelen gaat het beste in een omgeving waar de leerlingen zich thuis voelen. We zetten ons dan ook in om het klassen- en schoolklimaat zo goed en veilig mogelijk te krijgen en te houden. Daarnaast gebruiken we methoden en aanvullende materialen om het leerproces te waarborgen. Deze in gebruik zijnde onderwijsleerpakketten voldoen aan de wettelijke plicht van de kerndoelen.

3. Leerlingenzorg

3.1 Doel

Het doel van de leerlingenzorg is alle leerlingen de mogelijkheid te bieden of te creëren, om zich op alle ontwikkelingsgebieden optimaal te kunnen ontwikkelen. Hierbij is de leerkracht de spil van de zorg. In principe is de groepsleerkracht verantwoordelijk voor het contact met de ouders. Hij / zij houdt ouders op de hoogte van het proces dat de leerling doormaakt. Als de leerkracht het prettig vindt, kan de interne begeleider ingeschakeld worden om oudergesprekken mede bij te wonen.

Uitgangspunt voor de structuur van de leerlingenzorg is de interne zorgstructuur, die de leerkrachten hierin ondersteunt. De rol van de interne begeleider is hierin sturend en organiserend. De interne begeleider heeft voor haar werkzaamheden structureel 2 dagen per week en wordt niet ingezet bij vervanging van leerkrachten tijdens haar IB-werkzaamheden, tenzij bij calamiteiten.

Op onze school werken we met 5 niveaus van zorg die overeenkomen met de zorgniveaus van het samenwerkingsverband SWV. Deze staan beschreven en uitgelegd in het document Interne zorgstructuur (zie bijlage 12.1.). Deze zorgstructuur richt zich op de leerlingen, die op een of meerdere ontwikkelingsgebieden opvallen in hun ontwikkeling. Op deze manier kunnen we “zorg op maat” bieden.

3.2 Organisatie zorgstructuur

De organisatie van de zorgstructuur op onze school is op 2 verschillende niveaus te beschrijven: de organisatie op groepsniveau en op schoolniveau.

Binnen deze “zorg voor kinderen” verandert de rol van de IB-er ook sterk. Daar waar het eerst de deskundige hulpverlener was, worden de taken nu omgebogen naar begeleiden en coachen van de leerkrachten. Dit gebeurt op vaste momenten in het schooljaar tijdens diverse besprekingen en op verzoek gedurende het gehele schooljaar.

3.2.1. De organisatie op groepsniveau

Binnen ons leerstofjaarklassensysteem is er, door de manier van werken in de klas, de mogelijkheid om te differentiëren. Voor leerlingen die uitval vertonen op bepaalde kennis- en/of vormingsgebieden (niveau en/of tempo) is er extra oefenstof en herhalingsstof in de groep aanwezig. Ook vindt er verlengde instructie en remedial teaching (RT) o.a. aan de instructietafel plaats. De groepsleerkracht verzorgt in principe de RT in de groep. Indien er ruimte is en een verdichting van de problematiek kan er begeleiding buiten de groep worden geboden, afhankelijk van de formatiemogelijkheden. Leerlingen met een (tijdelijke) hulpvraag liften daar waar mogelijk ook mee met een leerling die begeleiding krijgt vanuit een extra ondersteuningsbehoefte. Voor leerlingen die de basisstof snel en goed verwerken is er ook voldoende verrijkingsstof aanwezig. Het onderwijsaanbod gericht op specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen staat beschreven in groepsplannen.

3.2.2. De organisatie op schoolniveau

Op schoolniveau zijn er afspraken gemaakt over de zorg van kinderen. Deze zijn te verdelen in de basisondersteuning en de extra voorzieningen (extra ondersteuning vanuit het SWV) op school zoals beschreven in het onderwijsondersteuningsprofiel van de Kosmos (zie bijlage 12.2.).

De basisondersteuning:

A: Dagelijkse zorg in de groep.

Hiermee wordt de zorg bedoeld die leerkrachten dagelijks verzorgen aan alle kinderen in de groep. Ze hanteren diverse signaleringsinstrumenten, toetsen en eigen bevindingen en hebben de expertise om voor veel kinderen de juiste diagnose te stellen als het gaat om de hulp die een kind nodig heeft. Binnen deze ontwikkeling naar adaptief onderwijs zullen de leerkrachten in staat gesteld worden om zowel inhoudelijk als organisatorisch vele hulpvragen te remediëren in de klas. Ouders worden hierin ook meegenomen als ervaringsdeskundige van hun kind. Al deze zorg is de basis voor de leerlingbegeleiding die in groepsplannen, handelingsplannen (in Parnassys) en ontwikkelingsperspectiefplannen (bijlage 12.3.) en in het Leerlingvolgsysteem wordt beschreven.

B: Groeps- en leerlingenbesprekingen

Twee keer per jaar vinden er gesprekken plaats tussen groepsleerkracht en IB'er n.a.v. de resultaten op de Cito-toetsen en de sociaal-emotionele ontwikkeling (Kanjer observatielijsten, zie hoofdstuk 5.4.). In deze groepsbesprekingen worden niet alleen de leerlingen besproken, maar wordt ook gekeken naar de groep in zijn geheel, eventuele handelingsverlegenheid van de leerkracht en de groepsplannen. De IB'er komt vooraf in de klas observeren.

C: Overleg IB en directie

Eens per 2 weken vindt er overleg plaats tussen intern begeleider en directeur, met als doel de actuele zorg te bespreken. Hierin worden zorgleerlingen besproken en de te volgen procedures naar kind, leerkracht, ouders en intern begeleider, maar ook het functioneren van groepen en beleidszaken.

D: Overleg met het samenwerkingsverband (SWV)

Onze school is aangesloten bij het samenwerkingsverband SWV Passend Onderwijs Apeldoorn. De Kosmos is ingedeeld in wijkteam Zuid-Oost. Vanuit het wijkteam krijgt de school ondersteuning van een gedragswetenschapper, die meedenkt en adviezen geeft over zorgleerlingen, maar ook de leerkrachten ondersteunt. Het SWV-overleg tussen de gedragswetenschapper en de intern begeleider vindt op regelmatige basis plaats in het schooljaar.

E: Collegiale consultatie (COCO)

Een aantal keren per jaar (minimaal 6) is er overleg tussen school, de gedragswetenschapper van het SWV over zorgleerlingen van zorgniveau 3, 4 en 5 (zie bijlage Interne zorgstructuur). Vanuit school zitten hier de intern begeleider, de directeur, de leerkracht en ouders bij. Vooraf wordt het consultatieformulier ingevuld door leerkracht en IB'er (zie bijlage 12.4). Ouders krijgen een kopie en geven toestemming voor het bespreken van hun kind

Het doel van dit overleg is:

- met specialistische hulp van de gedragswetenschapper kijken naar mogelijkheden hoe de zorgleerlingen binnen het schoolzorgsysteem verder geholpen kunnen worden (zorgniveau 3);
- besluiten of er verder onderzoek nodig is en welke vervolgstappen hiervoor nodig zijn (zorgniveau 4);
- bekijken of zorgleerlingen specialistische begeleiding buiten school nodig hebben. Te denken valt aan faalangstreductietraining, sensomotorische training, logopedie, fysiotherapie, specialistische leesbegeleiding, spelbegeleiding, sociale vaardigheids- en weerbaarheidstraining.

Zorgleerlingen die in dit overleg worden besproken zijn leerlingen die in een vorig COCO-overleg zijn besproken, leerlingen met extra ondersteuning en leerlingen op zorgniveau 4 en 5. Het samenwerkingsverband SWV beschikt daarnaast over deskundigen met expertise op ieder vakgebied, leerproblemen en/of gedragsproblemen. De school kan op verschillende niveaus van zorg gebruik maken van de expertise van het SWV. Indien de zorg op niveau 4 ligt, vraagt de gedragswetenschapper van het SWV een overleg met het MDO aan.

G: Overleg met het zorgteam

Onze school heeft een wijkzorgteam dat bestaat uit de interne begeleider, directeur, jeugdverpleegkundige van het CJG en de schoolmaatschappelijke werker van Stimenz. Dit schooljaar zijn dit Nicole de Leer (CJG) en Lize Flendrie (Stimenz). Het doel van dit tweejaarlijkse overleg is uitwisseling van relevante achtergrondinformatie over individuele leerlingen waarvan de zorg ligt op het gebied van gezondheid, welzijn en thuissituatie en die betrekking heeft op de schoolsituatie, waarna advisering voor een plan van aanpak richting de leerkracht en/of ouders volgt. School maakt ouders er daarnaast ook attent op dat zij zelf contact kunnen opnemen met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) of schoolmaatschappelijk werk (Stimenz). Indien er spoed bij is, dan kan school ook telefonisch of tussentijds overleggen met deze instanties.

De schoolmaatschappelijk werker en het CJG helpt en adviseert ouders en kinderen vooral bij opvoedkundige, sociaal emotionele en gedragsmatige problemen. De leerkrachten en/of de IB-er maakt dit bespreekbaar bij de ouders en meldt het kind aan, nadat de ouders hiervoor schriftelijk toestemming hebben gegeven (dit gebeurt via een online-formulier op de website van het CJG).

Extra ondersteuning vanuit het SWV

H: Multi Disciplinair Overleg (MDO)

Het samenwerkingsverband SWV biedt ondersteuning door specialisten uit o.a. cluster 3, cluster 4, specialistische leesbegeleiding, spelbegeleiding. Bij handelingsverlegenheid van school schakelt de intern begeleider hiervoor de expertise van het Multi Disciplinair Overleg (MDO) in. De intern begeleider brengt de problematiek in, waarna er overleg met het MDO is. Dit gaat altijd in overleg met en met toestemming van de ouders. Het MDO komt iedere maand bij elkaar voor overleg. De intern begeleider stelt hiervoor samen met de leerkracht en de ouders het aanmeldformulier voor het MDO op (zie bijlage 12.5.). Leerlingen die voorheen een LGF-indicatie (rugzak) hadden, krijgen nu vanuit het SMW extra ondersteuning op hun eigen school.

4. Realisatie van zorg in school

4.1. Differentiatie in leerstof en eigen leerlijn aan de hand van groepsplannen

Zwakke leerlingen volgen een minimumaanbod van de lesstof en een aangepaste hoeveelheid opdrachten. Hierbij wordt vooral gekeken naar hun onderwijsbehoeften. De leerkracht bepaalt, eventueel in overleg met de IB-er, welke leerlingen dit zijn en welke aanpassingen zij krijgen. Hun onderwijsaanbod staat in de groepsplannen beschreven als “min-groep”. Leerlingen die meer aan kunnen, krijgen de leerstof compact aangeboden en maken verrijkingsopgaven en plusopdrachten (zie ook 4.4.). Deze leerlingen staan beschreven als “plus-groep” in de groepsplannen. De overige leerlingen vallen in de “basis-groep”. De aanpassingen in de leerstof en verwerkingsopdrachten worden beschreven in de groepsplannen of bij individuele leerlingen in een handelingsplan of OPP. Het zelfstandig werken staat voor de leerlingen in een weektaak beschreven, zodat ze precies weten op welke momenten ze met de instructie meedoen en wanneer ze zelfstandig aan het werk kunnen. De afspraken rondom zelfstandig werken staan beschreven in bijlage 12.6.

De leerlingen die er naar boven uit springen kunnen zoveel mogelijk zelfstandig de leerstof per blok doorwerken en krijgen daarna extra uitdaging middels Plus-materiaal. Zij volgen wel de klassikale instructie bij nieuw aangeboden lesstof. De nadruk ligt op verbreding en verdieping en niet op versnelling van de lesstof.

De kinderen waarvoor het minimum nog teveel is en waarvan de achterstand met de groep te groot is, waarbij de richtlijn een achterstand van 1,5 jaar is, krijgen in overleg met de leerkracht, de IB-er, en de ouders een eigen leerlijn. Deze staat, naast het verwachte uitstroomprofiel en de doelen waarnaar gestreefd wordt, beschreven in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Het betreft hier leerlingen die vanwege hun specifieke onderwijsbehoeften geen of nauwelijks vooruitgang boeken in het gewone lesprogramma. In alle gevallen worden deze leerlingen ook besproken in het COCO-overleg. Echter wordt er zolang mogelijk getracht om de leerling zoveel mogelijk met de groep mee te laten doen, zodat de leerling kan blijven profiteren van het groepsproces.

Rekenen

Afhankelijk van de leerling en van de leerinhoud in het groepsplan wordt er gebruik gemaakt van één of een combinatie van de hieronder vermelde methode, remediërende methodieken of pluswerk:

- Maatwerk
- Met sprongen vooruit
- Alles Telt Maatschrift of Plusschrift
- Alles Telt andere jaargroep (bij eigen leerlijnen)
- Plustaak Rekenen
- Kien
- Rekestijgers
- Wisschriften

Spelling

Afhankelijk van de beheerste en nog niet beheerste spellingscategoriën kan een leerling werken met opdrachten uit de hieronder vermelde methoden en/of remediërende methodieken:

- Zelfstandig Spellen
- RT-bladen uit Taal Actief Spelling

Werkwoordspelling: De leerling blijft zoveel mogelijk meedoen met de instructie van de leerlijn werkwoordspelling van de taalmethode, ook de kinderen met een eigen leerlijn voor spelling op woordniveau. Aanpassingen worden in eerste instantie gemaakt in hoeveelheid en werkwijze. In groep 7-8 wordt RAAK of Puzzelen met....als extra oefenstof gebruikt.

Taal/Lezen

De methode Lekker Lezen geeft al drie niveaugroepen aan. Een leerling wordt ingedeeld in een bepaald niveau op basis van de resultaten van de AVI-toets. De afspraken voor technisch lezen en toetsing hiervan staan in bijlage beschreven. Indien de leerling ernstige problemen heeft met het niveau van taal/lezen, wordt er remediëring gegeven op het eigen niveau. In de klas wordt er verder met de groep meegewerkt en wordt er gezocht naar aanpassingen en hulpmiddelen. Deze compensatie kan zijn:

- Meer tijd
- Minder leerstof en verwerkingsopdrachten
- Kleinere stukjes leesteksten
- Tutor lezen
- Hulpmiddelen: Cd-speler, L2S, vergrote leesteksten en methodeboeken
- Extra inoefening middels de methode Lekker Lezen en volgens de aanpak van Connect of RALFI (zie ook 4.2. dyslexie)

Plusleerlingen kunnen daarnaast ook werken in Plustaak Taal/Rekenen, extra werkstukken en Webkwesties.

Begrijpend lezen

Indien bij begrijpend lezen het technisch lezen een struikelblok is voor een leerling, te denken valt aan leerlingen met ernstige leesproblemen en/of dyslexie, dan wordt auditieve ondersteuning middels een laptop aangeboden. Hiervoor gebruiken we op onze school de software van L2S. Binnen de methode Nieuwsbegrip XL wordt uitvoerig geoefend met het modelleren van begrijpend lezenstrategieën. Zwakke lezers krijgen ondersteuning van een stappenkaart waarop deze strategie staat. Daarnaast krijgen zij, indien mogelijk, de tekst van de week als pre-teaching mee naar huis. Tevens worden de lessen begrijpend lezen in groep 5 t/m 8 aangevuld met onderwerpen uit het Cito Hulpboek Begrijpend Lezen. Groep 5 en 6 werken met versie A, groep 7 en 8 met versie B.

4.2. Dyslexie

Om zo goed en zo vroeg mogelijk kinderen met (mogelijke) dyslexie te signaleren wordt er gewerkt volgens het Protocol leesproblemen en dyslexie (zie bijlage 12.7). Hiervoor krijgen de leerlingen van groep 2, die een zwakke score hebben behaald op de Cito Taal voor Kleuters (score C-D-E) een vervolgscreening met de toetsen van Anneke Smits.

In groep 3 zijn er vier signaleringmomenten en overzichtslijsten m.b.t het aanvankelijk leesproces, te weten in de herfst (oktober), in januari, in de lente (april) en in juni. In de groepen 4 en 5 zijn er ook vier signaleringsmomenten m.b.t. het voortgezet technisch lezen. In alle groepen (1 t/m 8) wordt er gewerkt met de toetsen en interventieprogramma's zoals beschreven in het protocol. Bij duidelijke signalen van dyslexie (herhaaldelijk bij de 10% zwakst scorende lezers en 3xE-score na intensieve begeleiding) wordt de ouders geadviseerd om een dyslexieonderzoek te laten uitvoeren, waarbij de school voor de benodigde gegevens zal zorgen.

Signalering en volgen van leerlingen met leesproblemen gebeurt volgens het protocol:

- Stap 1: signalering van leerlingen met leesproblemen aan de hand van Cito-scores D en E bij DMT, AVI en Cito Spelling. In groep 3 wordt er naar de herfst-, winter- en lentesignalering uit de methode Veilig Leren Lezen gekeken.
- Stap 2: verdere diagnostiek: signaleringslijst dyslexie/leesproblemen volgens het Protocol bij deze leerlingen in groep 2.
- Stap 3: interventie middels groepsplan (onderwijsbehoefte en onderwijsinhoud) en individueel handelingsplan.

4.3. VE/VVE onderwijs

Onze school maakt deel uit van het VVE-project, waarbij er wordt gewerkt vanuit de visie van Kaleidoscoop, gericht op woordenschatontwikkeling en taalverwerving. Kaleidoscoop is een goede voorbereiding op de basisschool. Binnen de kaders van Kaleidoscoop hebben wij ons woordenschataanbod vergroot en afgestemd op de voorbereidingen in de peuterspeelzaal.

Doel van de VVE is om taal- en ontwikkelingsachterstand van jonge leerlingen te voorkomen. In overleg met de aan de school verbonden VVE peuterspeelzaal wordt het onderwijsaanbod afgestemd. De ontwikkeling van de VVE-leerlingen die instromen in groep 1 of in de instroomgroep, wordt middels een 'warme' overdracht, a.d.h.v. het OntwikkelingsVolgModel (OVM) van Memelink, besproken met een medewerker van de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf. De overgang van de speelzaal naar de basisschool is daardoor gemakkelijker voor het kind. De Kosmos werkt samen met de in pandige VVE-peuterspeelzaal 'Hobbel de Bobbel'. Sinds schooljaar 2013-2014 is er ook een samenwerking gestart met peuterspeelzaal en kinderdagverblijf 'SamSam'.

De doorgaande lijn vanuit peuterspeelzaal of kinderdagverblijf is terug te zien in o.a.:

- het dagschema met bijbehorende dagritme kaarten. Door de vaste volgorde weten de kinderen wat er gaat gebeuren;
- de leeromgeving, de indeling van het lokaal in de basis hoeken huis-, bouw-, knutsel- en leeshoek;
- het is de bedoeling dat de kinderen zelf de materialen kunnen pakken en weer opruimen.
- net als bij de peuterspeelzaal is er 1 maal per week een spelinloop van af 8.20 uur tot ca. 9.00 uur in groep 1 en 2. Op donderdagochtend in groep 1 en op vrijdagochtend in groep 2;
- de kinderen leren zelfstandig werken, omgaan met andere kinderen en volwassenen, samen werken, plannen maken en die uitvoeren, problemen oplossen.

Een ander onderdeel waar de doorgaande lijn van de peuterspeelzaal naar de basisschool in terug te vinden is, is LOGO3000, een woordenschatmethode. Deze materialen worden gebruikt in peuterspeelzaal, groep 1 en 2 en in de Intensieve Taalklas op school. Ze zijn duidelijk zichtbaar voor kinderen en ouders.

Verdere activiteiten op het gebied van de samenwerking:

- 4 overlegmomenten met pedagogisch medewerkers en leerkrachten per schooljaar;
- 4 ouderbijeenkomsten per schooljaar, waaraan indien mogelijk ouders van beide locaties deel kunnen nemen;
- collegiale bezoeken in de verschillende groepen;
- aanbieden van dezelfde thema's tegelijkertijd;
- kinderen van de peuterspeelzaal hebben een actieve rol in de Sterrenparade van de onderbouw van de Kosmos, die 2x per jaar plaats vindt;

- kinderen van de peuterspeelzaal kunnen onder begeleiding van hun ouders deelnemen aan de Sint-Maartenoftocht en Palmzpasen oftocht van de Kosmos;
- voorleesactiviteiten: kinderen uit de bovenbouw van de Kosmos lezen voor aan de jongste kinderen van de peuterspeelzaal, groep 1 en groep 2.

4.4. Intensieve Taalklas

Sommige leerlingen met een taalachterstand presteren onder hun niveau, waardoor zij een VE- (Voorschoolse Educatie) of VVE- (Voor- en Vroegschoolse Educatie)indicatie hebben gekregen. Voor deze leerlingen is er op onze school een Intensieve Taalklas, waar zij een jaar lang intensief taalonderwijs volgen in een kleine groep. Deze leerlingen hebben daardoor een betere kans om uiteindelijk in het schooltype terecht te komen dat past bij hun eigenlijke cognitieve niveau. De doelgroep bestaat uit kinderen met een laag taalniveau, wat blijkt uit de Cito-resultaten. Er bestaat een discrepantie tussen taal en de andere leergebieden, maar over het algemeen is er geen sprake van een leer- of gedragsproblematiek. De ouders geven aan het begin van het schooljaar toestemming en worden actief betrokken bij de schoolactiviteiten van de Taalklas. Hierin worden ze begeleid door de leerkracht van de Intensieve Taalklas.

De Intensieve Taalklas kan georganiseerd worden voor iedere leeftijdsgroep in het basisonderwijs. Elk schooljaar krijgen scholen de mogelijkheid om zich op te geven voor een Intensieve Taalklas verbonden aan de eigen school. Scholen die al een Intensieve Taalklas hebben, krijgen voorrang als zij over voldoende doelgroep leerlingen beschikken. Elke groep moet minimaal 8 kinderen hebben. De coördinator Intensieve Taalklassen bepaalt of er aan de criteria wordt voldaan en de groep kan starten. Op de meeste scholen wordt de leerkracht van de Intensieve Taalklas betrokken bij de intake van de leerlingen.

Op de Kosmos wordt de intensieve ondersteuning van de Taalklas voor leerlingen uit groep 1 en 2 ingezet, op twee dagen in de week en onder schooltijd. De rest van de week zitten ze in de eigen klas. De leerkracht van de Taalklas heeft overleg met de leerkracht van de eigen school over het programma. Er is veel aandacht voor woordenschatonderwijs. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van ‘LOGO 3000’ en ‘Met woorden in de weer’ van Marianne Verhallen.

Voor het vaststellen van taalachterstanden kunnen de volgende toetsen of observaties worden gebruikt:

- Een C (lage), D of E score op CITO Taal voor kleuters, waarbij er wel sprake moet zijn van voldoende leerbaarheid van de leerling
- Uitval op Taaltoets Alle Kinderen (TAK)
- Observaties door leerkracht en eventuele bevindingen van de logopediste.
- Enigszins taakgericht gedrag
- Geen kinderen met gedragsproblemen of zorgleerlingen
- Ouders moeten toestemming geven en zich realiseren dat betrokkenheid bij de school bijdraagt aan de taalontwikkeling.

De Taalklas is ook bedoeld voor leerlingen die een afwachtende en stille houding hebben, die ondersteuning en stimulering nodig hebben om tot actief taalgebruik te kunnen komen in een kleinere en veiligere groep. Ook in de Taalklas wordt er gewerkt met groepsplannen.

4.5. Meer- en hoogbegaafde leerlingen

Op onze school proberen we zo veel mogelijk àlle kinderen het gehele lesprogramma aan te bieden. Wij vinden het belangrijk dat ieder kind leert om zich in te zetten en tot resultaten te komen. Sommige kinderen hebben daarbij een steuntje nodig en krijgen dat van de remedial teacher. Andere kinderen hebben juist een extra uitdaging nodig en soms moeten ze daarin begeleid worden. Voor ieder kind kan het resultaat verschillend zijn, maar het proces er naar toe is belangrijk. Kinderen moeten leren zich ergens voor in te spannen, om te gaan met tegenslag en het resultaat kunnen 'vieren'. Kinderen die begaafd en hoogbegaafd zijn maken dit proces vaak niet in de reguliere lessen door. Zij moeten dus op een andere manier uitgedaagd worden, zodat zij ook op problemen kunnen stuiten die door hen opgelost moeten worden. We willen alle begaafde en hoogbegaafde kinderen uitdagen hun talenten zo optimaal mogelijk in te zetten en te ontwikkelen. Voor deze leerlingen is een plusgroep binnen de school ingericht. Doelstellingen en invulling van de plusgroep staan beschreven in het document Plusgroep OBS De Kosmos (bijlage 12.8.).

Kinderen kunnen bij de start van hun schoolloopbaan al gaan deelnemen aan de plusgroep, maar er kan ook halverwege de basisschool behoefte aan verrijking en/of verdieping ontstaan. De ontwikkeling van alle leerlingen wordt gevolgd met het leerlingvolgsysteem van Cito. Doordat de vorderingen van het kind regelmatig worden getoetst en bijgehouden in dit systeem kan al in een vroeg stadium onderkend worden of er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong.

Soms zijn de aanwezige gegevens niet voldoende of vragen om verder onderzoek. Op dat moment gebruiken we het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafden (DHH), een signaleringsinstrument van E. van Gerven en S. Drent of we adviseren ouders om een intelligentieonderzoek te laten doen.

Naast de plusgroep is er aandacht voor meerbegaafde leerlingen binnen de groepen. Leerlingen die hiervoor in aanmerking komen, staan in het groepsplan vermeld bij de "plusgroep". Bij de start van een nieuw schooljaar starten deze leerlingen dan ook direct met het verrijkingsprogramma. Bij het vak rekenen wordt gewerkt volgens het model "compacten en verrijken" die in de methode Alles Telt staat beschreven. Als de leerlingen het werk volgens de taakbrief klaar hebben, werken ze verder met Kien, Rekening en/of Pluswerk Rekenen, afhankelijk van de groep en het niveau waarin ze zitten. Voor het vak taal en spelling wordt ook de differentiatie die de methode Taal Actief biedt, gevolgd, waarbij in de methodeafhankelijke cyclus van 3 weken, de laatste week ruimte is voor differentiatiewerk. In de methode staan de plusopdrachten aangegeven met sterretjes. De plusleerlingen maken alleen deze opdrachten en werken verder in een speciaal plusboek van Taal Actief (ook voor spelling). Zij maken dan de plustoets ter afsluiting. In groep 3 werken deze leerlingen met een aangepaste versie uit de methode Veilig leren lezen (zon).

Criteria om in aanmerking te komen voor het compacten/verrijken binnen de groep, zijn de scores van de methodegebonden toetsen (waarbij 80% goed moet zijn) en/of de laatst afgenomen Cito toetsen (minimaal A-score). Dit kan per vak verschillen, zodat het kan voorkomen dat een leerling op basis van de criteria wel voor het vak rekenen met pluswerk aan het werk gaat, terwijl hij met taal en/of spelling met de basisgroep mee doet. Voor de plusgroepen worden meer criteria gehanteerd, zoals beschreven in het document Plusgroep OBS De Kosmos.

4.6. Beleid Passend onderwijs

Met ingang van 1 augustus 2014 heeft ook onze school een start gemaakt met Passend Onderwijs. Ieder kind heeft recht op goed onderwijs, ook leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Binnen ons samenwerkingsverband SWV hebben we afspraken gemaakt hoe wij als school ervoor kunnen zorgen dat alle leerlingen onderwijs krijgen dat bij hen past, maatwerk dus. Onze school heeft een zorgplicht, dat er voor zorgt dat wij, samen met de ouders, bij aanmelding van een kind

bekijken of de leerling gelijk op onze school kan worden aangenomen of dat er een beoordeling plaats gaat vinden over de inzet van extra ondersteuning of doorverwijzing naar ander onderwijs. Ondanks de zorgplicht is de school niet verplicht om alle leerlingen te plaatsen. Wel is school verplicht om in gezamenlijk overleg met het SWV een passende onderwijsplek te zoeken. Dit geldt dan voor leerlingen waarbij de extra ondersteuning niet op de school van aanmelding plaats kan vinden.

Bij aanmelding van een nieuwe leerling wordt een vastgestelde procedure gehanteerd, die in hoofdlijnen bestaat uit:

- een oriënterend gesprek met de ouders: wat verwachten zij van de plaatsing van hun kind op deze school, wat zijn de extra onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van hun kind en wat zijn de mogelijkheden van school hierbij;
- een gesprek met een vertegenwoordiger van het REC (Regionaal Expertisecentrum), indien het kind hierdoor al wordt begeleid;
- een gesprek met de ouders, directie en intern begeleider, waarin de ontwikkelingsbehoeften van het kind en de mogelijkheden en onmogelijkheden van de school aan bod komen;
- een teamvergadering waarin het team gehoord wordt;
- het nemen van een besluit door de directie of het kind ingeschreven kan worden op de Kosmos of dat er naar een andere meer geschikte school zal worden gezocht, in goed overleg met ouders en het samenwerkingsverband SWV;
- het schriftelijk melden van het besluit aan de ouders.

Criteria die voor onze school een rol spelen bij het nemen van een besluit tot plaatsing zijn:

- de mate waarin de leerling zich kan ontwikkelen
- de zwaarte van de zorg
- het karakter van de groep waarin het kind geplaatst zou moeten worden
- het aantal zorgleerlingen dat al op school wordt opgevangen en specifiek in de groep waar de leerling terecht komt
- de grenzen en mogelijkheden in zorg waarmee de school te maken heeft

Onze school staat in principe open voor alle kinderen. Er wordt wel een zorgvuldige afweging gemaakt of de school voldoende mogelijkheden en faciliteiten kan bieden om passend onderwijs te kunnen geven. Als we moeten beslissen over toelating, houden we er uiteraard rekening mee of we wel de nodige deskundigheid in huis hebben om het kind een verantwoorde opvang te bieden. Ons streven is een positieve bijdrage leveren aan een zo optimaal mogelijke ontwikkeling van ieder kind. Factoren als deskundigheid, mogelijkheden en taakbelasting maken deel uit van de afweging.

5. Het leerlingvolgsysteem

Om de ontwikkeling van de kinderen goed te kunnen volgen maken we op onze school gebruik van methodegebonden en methode-onafhankelijke toetsen. Deze toetsen staan vermeld in de Toetszorgkalender (bijlage 12.9.), die per schooljaar wordt opgesteld door de IB-er. Leerplein055 heeft in het document 'De leerkracht centraal bij Leerplein055 en passend onderwijs' (bijlage 12.10) de afspraken over handelingsgericht werken, toetsen en groepsplannen beschreven, hetgeen wij op de Kosmos als leidraad gebruiken.

Geven de toetsen die bij de methodes horen al veel informatie, de toetsen van het Cito zijn landelijk en niet afhankelijk van een methode. Het geeft een objectief en genormeerd beeld van het kind. Hier kunnen we resultaten bekijken en wat nog belangrijker is: de groei van de individuele leerlingen. Dit betekent niet dat we een toets-school zijn. De indruk van de leerkrachten over het kind en hoe het in de klas functioneert, spelen een grote rol.

Het leerlingvolgsysteem heeft als doel:

- de ontwikkeling en groei van leerlingen te kunnen volgen;
- signaleren, analyseren en diagnosticeren van opvallende vorderingen, stilstanden en achteruitgang op de ontwikkelingsgebieden spelling, technisch lezen, rekenen en sociaal emotionele ontwikkeling;
- de onderwijsbehoeften van leerlingen in beeld te brengen;
- het kunnen opstellen van groepsplannen, handelingsplannen en ontwikkelingsperspectiefplannen;
- de kwaliteit van het onderwijs te evalueren en bij te stellen;
- juiste doorverwijzing naar het voortgezet onderwijs kunnen geven.

De school maakt, net als alle scholen binnen Leerplein055, gebruik van het webbased leerlingvolgsysteem en leerlingadministratiesysteem Parnassys. Dit is een leerlingvolgsysteem om de (leer-) ontwikkeling van een kind, een groep en de school vast te leggen en te volgen en om nieuwe onderwijsactiviteiten te plannen. Ook de sociale en emotionele ontwikkeling wordt op groeps- en individueel niveau in beeld gebracht door notities, observaties en relevante informatie toe te voegen. De Kosmos heeft het ouderportaal van Parnassys voor ouders opengesteld, waardoor bepaalde gegevens rechtstreeks met ouders gedeeld kunnen worden. Op dit moment zijn voor de ouders de algemene informatie zoals adres, telefoonnummers en groep zichtbaar, als ook de toetsresultaten van de methodetoetsen van hun eigen kind.

5.1. Trendanalyse

De methode-onafhankelijke toetsen zijn vooral de toetsen van het Cito (leerling- en onderwijsvolgsysteem) en de eindtoets van groep 8. Deze toetsen zijn er niet alleen om de individuele leerling te volgen. Het stelt de school in staat om van alle leerlingen de leervorderingen over langere periodes en over meerdere leerjaren te peilen, daar consequenties aan te verbinden en in het schoolplan wordt beschreven. Daarnaast kunnen we de zorg op onze school nauwlettend in de gaten houden op drie verschillende niveaus:

Microniveau (leerlingniveau):

- De leerkracht analyseert de toetsresultaten van de individuele leerlingen. Hiertoe gebruikt de leerkracht voor de ontwikkelingsgebieden spelling, lezen, rekenen en begrijpend lezen een zgn. datamuur om tot een groepsindeling (min, basis en plus) voor het groepsplan, waarin de onderwijsbehoeften en het cognitief niveau van de leerlingen beschreven staat, te komen. Methodetoetsen worden ter afronding en bij twijfel gebruikt.
- Voor leerlingen vanaf zorgniveau 2 (zie bijlage 12.1. Interne zorgstructuur) kan er een handelingsplan of ontwikkelingsperspectiefplan(OPP) worden opgesteld en uitgevoerd. Leerlingen met een OPP werken op een eigen leerlijn en worden niet meegenomen in de trendanalyses. Ze worden wel beschreven in de groepsplannen.

Macroniveau(groepsniveau):

- De leerkracht maakt 2 x per jaar een groepsanalyse van de ontwikkelingsgebieden spelling, technisch lezen, rekenen en begrijpend lezen. Op basis van de groepsresultaten wordt een smarti*-groepsdoel geformuleerd.
- Het groepsdoel dient als basis voor de verschillende groepsplannen. In het groepsplan wordt duidelijk aangegeven welke acties de leerkracht onderneemt om tot hogere opbrengsten in zijn/haar groep te komen.
- De groepsplannen worden aan het eind van de periode geëvalueerd door de leerkracht.

Mesoniveau (schoolniveau):

- 2 x per jaar analyseren de IB-er en de directeur de opbrengsten van de hele school op korte termijn (1 schooljaar) en middellange termijn (3 schooljaren).
- Bij deze analyses worden de gestelde doelen van de vorige periode geëvalueerd.
- De analyse en evaluatie worden met het schoolteam 2 x per jaar besproken.
- IB-er en directeur formuleren op basis van de besproken analyse een smarti schooldoel en een plan van aanpak voor een periode van een half jaar voor de ontwikkelingsgebieden spelling, technisch lezen, rekenen en begrijpend lezen om tot hogere schoolopbrengsten te komen;
- Analyse en evaluatie van de resultaten van de Cito Eindtoets groep 8 door de leerkracht van groep 8, de directeur en de IB-er. Deze evaluatie en hieruit voortvloeiende verbetertrajecten worden beschreven in het schoolplan.

Acties die uit de trendanalyse kunnen voortkomen zijn:

- aanschaf nieuwe methode;
- studiedagen voor het team;
- meer tijd voor een bepaald vakgebied inroosteren;
- scholing leerkrachten om professionaliteit en competenties te vergroten;
- aanschaf remediërende materialen;
- begeleiding van individuele leerkrachten;
- externe deskundige inschakelen voor begeleiding leerkrachten;
- invoeren van protocollen en afspraken vastleggen;
- begeleiding en/of extra hulp voor individuele leerlingen.

5.2. Handelingsgericht werken

Na elke Cito-toetsperiode (in januari en juni van ieder schooljaar) maakt de leerkracht van de toetsgegevens een analyse middels een datamuur. Hierin worden de resultaten van de Cito-toetsen vergeleken met de resultaten van de methodegebonden toetsen.

Aan de hand van deze analyse en de observaties van de leerkracht op leerlingniveau, maakt de leerkracht groepsplannen voor de ontwikkelingsgebieden taal/lezen en rekenen (groep 1 en 2) en de leervakken technisch lezen, spelling, rekenen en begrijpend lezen (groep 3 t/m 8). In het groepsplan wordt het onderwijsaanbod en de gestelde doelen voor de hele groep beschreven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een basis-, min- en een plusgroep. De leerlingen werken in principe aan dezelfde doelen. Naast didactisch handelen worden hierin ook de onderwijsbehoeften van de leerlingen beschreven.

Uitgangspunt is de cyclus van handelingsgericht werken, te weten: waarnemen, begrijpen, plannen, realiseren en evalueren. Daarna start de cyclus weer opnieuw, waarbij de evaluatie de beginsituatie is. Deze cyclus wordt twee keer per jaar uitgevoerd (bijlage 12.11.).

5.3. Methode-onafhankelijke toetsen

Deze toetsen staan tevens gepland op de Toetszorgkalender en worden door de leerkrachten in Parnassys digitaal ingevoerd. De resultaten van deze toetsen worden vermeld op het rapport van de leerling en besproken met ouders.

We hebben voor onze school voor de volgende methode onafhankelijke toetsen gekozen:

- Ontwikkelingsvolgmodel (leerlingen van de Intensieve Taalklas, VE/VVE-leerlingen en zorgleerlingen uit groepen 1,2 en 3)
- Cito Rekenen voor kleuters M1 t/m E2
- Cito Taal voor Kleuters M1 t/m E2
- AVI
- Cito Spelling M3 t/m M8
- DMT
- Cito Woordenschat
- Cito Begrijpend lezen E3 t/m M8
- Cito Rekenen/wiskunde M3 t/m M8
- Cito Eindtoets groep 8
- TempoToetsRekenen
- PI-dictee

5.4. Methodegebonden toetsen

Voor de ontwikkelingsgebieden spelling, taal, begrijpend lezen en rekenen hanteren we methodes die gebaseerd zijn op het directe instructiemodel. Daarnaast zijn er voldoende mogelijkheden om te differentiëren in moeilijkheidsgraad, tempo en instructiebehoefte. Aan de hand van de resultaten van de methodegebonden toetsen, maken leerlingen verdiepings- en verrijkingsopdrachten, krijgen verlengde instructie en herhaling of een aangepaste hoeveelheid verwerkingsstof.

Op onze school werken we met de volgende methodes:

Groep 1 en 2:

Vanuit de visie van Kaleidoscoop volgen we de leerlingen middels:

- Onderbouwd (taal, rekenen en motoriek)
- Logo 3000 (woordenschatontwikkeling)
- Kanjertraining (sociaal-emotionele vaardigheden)

Groep 3:

- Veilig leren lezen versie 3 (aanvankelijk lezen en spelling)
- Alles Telt druk 2 (rekenen)
- Pennenstreken (schrijven)
- Moet je doen (muziek, drama en beeldende vorming)
- Kanjertraining (sociaal-emotionele vaardigheden)

Groep 4 t/m 8:

- Taal actief versie 4 (taal en spelling)
- Alles Telt druk 2 (rekenen)
- Pennenstreken
- Geobas (aardrijkskunde)
- Leefwereld (natuur)
- Geschiedenis anders (geschiedenis)
- Techniek torens (techniek)
- Nieuwsbegrip XL (begrijpend lezen)
- Lekker lezen (voortgezet technisch lezen)
- Junior (Engels groep 7 en 8)
- Moet je doen (drama, muziek en beeldende vorming)
- Kanjertraining (sociaal-emotionele vaardigheden)

5.5. Leerlingvolgsysteem Sociale en Emotionele ontwikkeling

Als team vinden wij het welbevinden van de kinderen en een goede sfeer in de klas van groot belang. Onze school kan met de Kanjertraining op een effectieve manier zorgen voor een veilig klimaat waarin leerlingen respectvol met elkaar omgaan. De Kanjertraining blijkt effectief te zijn voor het verbeteren van zelfwaardering en problemen zoals pesten te verminderen. Met de Kanjertraining willen wij bereiken dat de leerlingen op onze school in een veilige omgeving zichzelf kunnen zijn.

De Kanjertraining is gericht op het creëren en behouden van een positief pedagogisch klimaat in de klas en op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Het groepsgebeuren staat hierbij centraal en natuurlijk de rol die iedereen daarin speelt. Het doel van de training komt er in het kort op neer, dat je op een goede manier met jezelf leert omgaan en met een ander. De Kanjertraining kan een extra bijdrage leveren aan een goede sfeer. In de Kanjertraining komen verschillende onderwerpen aan de orde, zoals gespreksvaardigheid, interesse tonen in andere mensen, conflicten durven aangaan, ruzies kunnen uitpraten, iets aardigs zeggen (tegen jezelf en anderen), complimentjes ontvangen en kritiek krijgen en geven.

In alle groepen vult de leerkracht 2 x per jaar de Kanjervragenlijst (digitaal via de website van Kanjertraining KANVAS) in die bij de kanjertraining hoort (observatielijst leerkrachten). Daarnaast vullen de leerlingen van groep 5 t/m groep 8 een leerlingenvragenlijst in. Indien na analyse van de lijsten leerlingen opvallende scores laten zien wordt dit besproken met de ouders en soms met de leerling in een kindgesprek. Op 18 februari 2013 is de Kanjervragenlijst positief beoordeeld door de COTAN. In maart wordt de beoordeling geplaatst op de site van de COTAN. De vragenlijst meet Negatieve intenties, Ongelukkig sombere gevoelens, Onrustig verstorend gedrag en Hulpvaardig sociaal gedrag. De Kanjertraining behoort tot de programma's die door het NJI (Nederlands Jeugd Instituut) positief zijn beoordeeld. Het Kanjeradviesstelsel zal per 1 augustus 2014 door de onderwijsinspectie worden gebruikt om de sociale competenties van kinderen te kunnen meten. De inspectie geeft als richtlijn dat de klaszorgscore minder dan 25% moet zijn. Hiervoor kijken we naar de klaszorgscore van de afgelopen 4 jaar van de huidige groep 8.

5.6. Schoolafspraken t.a.v. de toetsing

- In de groepen 1 en 2 worden bij alle leerlingen de Cito Midden en Eindtoetsen afgenomen. Daarnaast gebruiken de leerkrachten de registratiekaarten van Onderbouwd en voor de leerlingen van de ITK, de VE/VVE-leerlingen en de zorgleerlingen de observatiemodellen van het Ontwikkelingsvolgmodel (groep 1,2 en 3).
- De methode gebonden toetsen voor rekenen, taal, spelling, geschiedenis, aardrijkskunde, topografie en begrijpend lezen worden door de groepsleerkracht afgenomen en in Parnassys gezet.
- De groepsleerkracht is en blijft verantwoordelijk voor het afnemen en invoeren van de toetsresultaten van de Cito-toetsen in Parnassys.
- De DMT en AVI-toetsen mogen, onder eindverantwoordelijkheid van de groepsleerkracht, worden afgenomen door een onderwijsassistent.
- De interne begeleider wordt altijd door de groepsleerkracht op de hoogte gebracht van de resultaten van alle CITO, DMT en AVI-toetsen. De groepsleerkracht bespreekt met de IB-er de leerlingen waarover zorg bestaat.
- De Cito-toetsgegevens (door de leerling ingevulde werkboekjes) met een D- of E-score worden minimaal 1 jaar bewaard door de groepsleerkracht en meegegeven met de leerkracht van volgend jaar. Dit is om evt. gesteld diagnose van de toetsen te kunnen vaststellen.

Aanpassingen voor leerlingen met dyslexie:

- Voor de Cito-toetsen (met uitzondering van de toetsen op het gebied van technisch lezen) zijn de volgende aanpassingen mogelijk: extra afnametijd, toets in meerdere delen afnemen (in 3 of 4 keer i.p.v. in 2 keer), vergroten van de teksten van A4 naar A3;
- Cito Spelling: in groep 4 en 5 kan er voor worden gekozen om standaard (ongeacht de toetsscore op de startmodule) vervolgmodule 1 (dictee) af te nemen i.p.v. vervolgmodule 2 (meerkeuze);
- Cito Rekenen-Wiskunde: de teksten van de rekentoetsen mogen worden voorgelezen, net als bij de toetsen voor groep 3 en 4. Het heeft de voorkeur om bij deze leerlingen de toetsen digitaal af te nemen om te voorkomen dat er onbewust hints worden gegeven;
- Cito Begrijpend lezen: de leerling mag de toets maken met behulp van een compenserend middels als L2, Kurzweil, o.i.d. De toets mag niet worden voorgelezen;
- Cito Eindtoets groep 8: de toets kan worden gemaakt in vergrote versie (A3) en op cd worden voorgelezen. Hierbij gebruiken de leerlingen een koptelefoon of maken deze in een aparte ruimte. Ze mogen ook gebruik maken van een markeerstift. Het is bij de Eindtoets toegestaan om extra tijd te geven om de toets te maken. Het gebruik van hulpmiddelen (rekenmachine, tafelkaart) is niet toegestaan. Het beïnvloedt de standardscore te veel om een betrouwbare indicatie voor advies voor VO te kunnen geven.

Aanpassingen voor leerlingen met dyscalculie:

- Het is toegestaan om een toets van een lager niveau aan te bieden (toetsen op maat). Hierdoor hoeft de leerling niet een te moeilijke toets te maken en krijgen we toch een nauwkeurig toetsresultaat;
- Extra afnametijd bij de Citotoetsen voor Rekenen-Wiskunde. Wel is het van belang er op te letten dat de leerling niet langer aan de toets werkt dan zijn concentratie toe laat;
- Een rustige werkplek tijdens de toets;
- Geen gebruik van een rekenmachine tijdens de Citotoets Rekenen.

De leerlingen die een compenserend middel mogen gebruiken zijn altijd besproken met een externe deskundige en de gemaakte afspraken staan in Parnassys vermeld (notitie: Cito toetsafname). Alle aanpassingen die zijn gedaan bij de afname van een toets en die niet voor de reguliere afname gelden worden ook specifiek genoteerd in Parnassys bij het invoeren van de score (ind.noticie). Als een leerling een toets individueel heeft gemaakt (dit geldt ook voor leerlingen die doorgetoetst of teruggetoetst worden), worden in Parnassys ingevoerd met als datum de 16^e van de maand (januari of juni). De overige scores krijgen als invoerdatum de 15^e van de maand.

5.7. Overgang PO/VO

In december wordt bij alle kinderen van groep 8 de Citotoetsen M8 afgenomen. Daarna wordt er gekeken door de leerkracht van groep 8 en de IB-er welke leerlingen de Cito Eindtoets groep 8 of de Niveautoets gaan maken. De Niveautoets wordt in principe afgenomen bij leerlingen met een verwachte uitstroom voor Praktijkonderwijs, LWOO en Beroepsgerichte Basiskader. Uitzonderingen kunnen de leerlingen zijn die Extra Ondersteuning hebben gekregen indien hun capaciteiten ver onder de gemiddelde leerlingen liggen. Leerlingen met een eigen leerlijn of die in aanmerking komen voor LWOO (Leerwegondersteunend onderwijs) maken bij voorkeur de Niveautoets. Dit zijn grotendeels de leerlingen met een leerachterstand op meerdere vakgebieden. De leerkracht van groep 8 licht de keuze voor de Cito eindtoets of Niveautoets vooraf aan ouders toe.

In maart maken de leerlingen kennis met de werkwijze van de eindtoets d.m.v. oude eindtoetsen. In april van het schooljaar wordt de Cito Eindtoets groep 8 afgenomen bij alle leerlingen van groep 8. Dit is een schriftelijke toets die het advies ondersteunt voor de keuze voor het voortgezet onderwijs. Dit advies wordt voorafgaand aan de afname van de Eindtoets al in januari met leerlingen en hun ouders besproken en is gebaseerd op de doorgaande ontwikkelingslijn van het Leerlingvolgsysteem van groep 3 t/m groep 8 gecombineerd met de bevindingen van de leerkrachten van groep 7 en 8. In dit gesprek geeft de leerkracht zijn advies voor het verwachte uitstroomniveau (bijv. VMBO, Havo, etc.).

De leerkracht van groep 8 maakt voor alle leerlingen een uitgebreid onderwijskundig rapport ten behoeve van een goede overdracht naar de vervolgschool, die de leerling en ouders hebben gekozen.

6. Inschrijving en tussentijdse in- of uitstroom van leerlingen

6.1. Inschrijving 4-jarigen en zorgplicht

Vanaf vier jaar kunnen kinderen starten in groep 1 of de instroomgroep op De Kosmos. Middels een vaststaand aannamebeleid proberen we vanaf het begin van de schoolloopbaan, de voorgeschiedenis van een leerling, zo goed mogelijk in beeld te krijgen. Hierbij worden ook de gegevens van de peuterspeelzaal en/of het kinderdagverblijf meegenomen. De directeur verzorgt het eerste oriënterende gesprek (intake) met de ouders en vult de gegevens van leerling en ouders in op het Inschrijfformulier (bijlage 12.12.). Nadat een kind is ingeschreven, wordt in een vervolgesprek van ouders met de leerkracht een intakeformulier ingevuld.

Sinds 1 augustus 2014 hebben alle scholen een zorgplicht. Zorgplicht betekent dat scholen ervoor moeten zorgen dat iedere leerling die op hun school zit, of die zich bij hun school aanmeldt een passende onderwijsplek binnen het samenwerkingsverband krijgt. Bij uitvoering van de zorgplicht, moet het schoolbestuur eerst kijken wat de school zelf kan doen. Vindt de school dat een leerling het beste naar een andere school binnen het samenwerkingsverband kan gaan, dan moet deze zelf zorgen voor een goede plek voor die leerling. Mocht tijdens het intakegesprek blijken dat kinderen extra zorg nodig hebben, dan bekijken we of het onderwijs zo goed mogelijk af te stemmen is op de ontwikkeling van het kind. Hierin houden we natuurlijk wel rekening met onze eigen mogelijkheden en die van de andere leerlingen en wordt het samenwerkingsverband SWV erbij betrokken. Binnen 6 weken na aanmelding heeft school beslist waar het kind naar school gaat.

De ontwikkeling van de VVE-leerlingen die instromen in groep 1 of instroomgroep wordt middels een warme overdracht besproken met een medewerker van de peuterspeelzaal/het kinderdagverblijf. Ook volgt er een kennismakingsgesprek met de ouders en de desbetreffende leerkracht van groep 1 of instroomgroep als het kind 4 jaar wordt en gaat starten in groep 1. Vooraf mag het kind een periode wennen aan de basisschool. Dit betreft 10 dagdelen en gaat in overleg met ouders.

6.2. Zij-instroom nieuwe leerlingen

Bij tussentijdse instroom van leerlingen wordt door de directeur en de IB-er gekeken welke voorgeschiedenis de betreffende leerling heeft op de vorige school. Zij hanteren hiervoor het Protocol overname leerlingen (bijlage 12.13) die is vastgesteld door het samenwerkingsverband. De IB-er of directeur neemt contact op met de school voor verdere informatie over ontwikkeling en eventuele zorg rondom de leerling. Daarnaast volgt er een intakegesprek met de ouders. Op basis van deze gegevens wordt er gekeken of onze school het juiste onderwijsaanbod kan bieden aan deze leerling. Na inschrijving bepaalt de leerkracht de beginsituatie van de instromende leerling aan de hand van de gegevens van afleverende school of instelling, de ouders en eventuele toetsen en observaties.

6.3. Uitschrijving leerling

In het geval van plaatsing van een leerling op een andere school, wordt er door de leerkracht een onderwijskundig rapport gemaakt over de uitstromende leerling en wordt deze aan de ontvangende school overgedragen. De ouders krijgen een kopie van het onderwijskundig rapport en tekenen voor ontvangst ervan. Bij uitschrijving van een leerling met andere reden dan bij verhuizing, is er regelmatig overleg met ouders, leerkracht, IB-er en directeur vooraf geweest. De procedure hiervoor staat beschreven in bovengenoemd Protocol overname leerlingen.

7. Versnelling, doublure, herfstkinderen en aangepaste einddoelen

Op onze school werken we volgens een protocol Vervroegde doorstroming (bijlage 12.14.) en een protocol Overgangsnormen/doubleren en herfstkinderen (bijlage 12.15.). Sommige kinderen hebben mogelijk langere of kortere tijd nodig voor het doorlopen van de basisschool dan de "normale" acht jaar.

7.1. Versnelling

Op De Kosmos werken we met vaste criteria voor vervroegde doorstroming, die beschreven staan in het protocol. Elke groep criteria bestaat uit meerdere aspecten waarnaar gekeken moet worden voordat een evenwichtig besluit genomen kan worden. De toetsingscriteria worden geformuleerd aan de hand van vragen. Het antwoord op de vragen vormt dan telkens een indicatie of een contra-indicatie. De directeur neemt het uiteindelijke besluit.

7.2. Doublure

Het kan voorkomen dat een kind, ook na extra begeleiding, niet toe is aan een volgend leerjaar. Na overleg met de ouders kunnen de leerkracht en de interne begeleider besluiten het kind niet naar de volgende groep te laten gaan. Daarbij zal door de school steeds de meerwaarde van doubleren worden aangegeven. Doubleren vindt plaats in groep 2 t/m 4 en bij uitzondering in groep 1 en 5 t/m 8. Een jaar doubleren kan in principe maar één keer in de basisschoolloopbaan plaatsvinden.

7.3. Herfstkinderen

Ten aanzien van de zogenaamde "herfstkinderen" geldt het volgende. Onder herfstkinderen verstaan we kinderen die in de maanden oktober, november of december jarig zijn. Kinderen die voor 1 oktober 5 jaar worden, gaan in principe door naar de volgende groep, mits de leerkracht na observatie twijfel heeft of overgang naar groep 2 wenselijk is. Kinderen in groep 2, die in oktober, november of december 5 jaar worden gaan alleen door naar groep 3, als hij of zij een goede werk- en luisterhouding heeft, geconcentreerd kan werken, besef van taakgerichtheid heeft, voldoende motivatie heeft, die beschikt over voldoende fijne motoriek, sociaal- emotioneel geen belemmeringen heeft en een A-score of hoge B-score heeft bij de Cito-toetsen. In geval van twijfel wordt er voor de leerling de Kijkwijzer voor besluitvorming verlenging-voortgang-versnellen naar groep 3 (bijlage 12.16.) ingevuld om tot een goed besluit te kunnen komen. Deze kijkwijzer wordt met de leerkracht van groep 3 besproken en naderhand met de ouders.

7.4. Aangepaste einddoelen

Als na zorgvuldige diagnose en uitvoering van handelingsplannen blijkt dat de kerndoelen door een leerling niet zullen worden behaald, worden de einddoelen voor de leerling aangepast tot een realistisch haalbaar streefniveau. Dit kan op een of meerdere ontwikkelingsgebieden gebeuren. De leerling werkt dan op een eigen leerlijn die beschreven, gevolgd en geëvalueerd wordt in een ontwikkelingsperspectiefplan. Deze aanpassingen vinden voornamelijk plaats bij de ontwikkelingsgebieden technisch lezen, spelling, begrijpend lezen en/of rekenen.

8. Oudercontact en rapporten

Op onze school vinden wij het erg belangrijk om een goede communicatie met ouders te waarborgen. In een communicatieplan is de wijze van informatie uitwisseling tussen school en ouders helder beschreven. De school legt op een duidelijke manier uit waar het voor staat, welke keuzes men maakt en wat de consequenties hiervan zijn. Aan de andere kant kunnen ouders en anderen gemakkelijk de juiste informatie vinden. Ten slotte beschrijft het plan richtlijnen om respectvol en met vertrouwen met elkaar te kunnen communiceren (zie bijlage 12.17.).

8.1. Oudergesprekken

Tijdens het schooljaar hebben we dan ook een vaste cyclus voor oudergesprekken. Daarnaast stellen wij het zeer op prijs wanneer ouders tussentijds contact opnemen of binnen stappen wanneer zij vragen en/of opmerkingen hebben over hun kind of het onderwijs op onze school.

Cyclus oudergesprekken m.i.v. schooljaar 2015-2016:

Groep 1 t/m 7:

September	: kennismakingsgesprek Alle ouders worden uitgenodigd
Februari	: rapport 1 en voortgangsgesprek Alle ouders worden uitgenodigd
Juni	: rapport 2 en voortgangsgesprek (facultatief)

Groep 8:

September	: kennismaking Alle ouders worden uitgenodigd
Januari	: adviesgesprekken en voortgangsgesprek VO Alle ouders worden uitgenodigd
Februari	: rapport 1
Juni	: rapport 2 en voortgangsgesprek (facultatief)

Naast deze vastliggende gesprekken kunnen leerkrachten ouders incidenteel uitnodigen om een handelingsplan, (extreem) gedrag, opvallende resultaten en/of andere zaken van zorg te bespreken.

8.2. Rapport

Twee keer per schooljaar krijgen de leerlingen een rapport mee, in februari en in juni. Dit rapport wordt door de leerkrachten ingevuld in Parnassys en is digitaal toegankelijk gemaakt voor ouders via het ouderportaal. De leerlingen krijgen het rapport op papier in een mooi mapje mee naar huis. In het rapport staan naast de gemiddelde toetsscores van de methodegebonden toetsen, tevens een beoordeling van gedrag, sociaal-emotionele ontwikkeling en werkhouding (bijlage 12.18.).

Voor de vakken schrijven, expressie en bewegingsonderwijs wordt er gekeken naar inzet, belangstelling en/of vaardigheid vermeld. Tegelijk met het rapport wordt ook de ontwikkeling van de leerling voor technisch lezen, spelling, begrijpend lezen en rekenen in kaart gebracht. Hiervoor worden de niveaugrafieken voor deze vakken uitgeprint en bij het rapport gedaan. In deze niveaugrafieken is de vooruitgang van een leerling te zien.

De leerlingen van groep 1 en 2 krijgen aan het einde van het eerste en het tweede schooljaar een eigen rapport mee. Dit rapport is een map waarin naast de laatste Cito resultaten ook persoonlijke werkjes en tekeningen van het gehele schooljaar samen zijn gevoegd.

8.3. Ouderportaal

De reden waarom wij als school voor het openstellen van het ouderportaal hebben gekozen ligt in het feit dat wij graag de ouderbetrokkenheid willen verhogen. Het ouderportaal van Parnassys biedt ons hier toe de mogelijkheid en is voor ouders en school. Ouders beschikken op deze wijze over dezelfde informatie als de leerkracht en dat maakt communiceren effectiever. Uit onderzoek blijkt dat ouders die actief de resultaten van hun kind op school volgen en hierop anticiperen, hun kind stimuleren en motiveren wat weer een positief effect heeft op de resultaten. Met het openstellen van het ouderportaal hopen wij een eerste stap hierin te maken.

8.4. Protocol school en scheiding

Op de Kosmos hanteren wij een protocol School en scheiding (bijlage 12.19.). In dit protocol wordt uitgelegd hoe wij op school omgaan met de informatievoorziening naar gescheiden ouders. Hierin wordt beschreven wie voor de wet ouder van een kind is, aan welke richtlijnen school zich aan zal houden, ter voorkoming van misverstanden en beschrijft de wettelijke verplichtingen van de school omtrent de informatievoorziening aan ouders en omgekeerd.

Uitgangspunt is dat het welzijn van het kind voor school altijd voorop staat. Er kunnen zich echter situaties voordoen, waarin ouders botsen met wat de school in het belang van het kind acht. In die gevallen zal het schoolteam en/of de leerkracht proberen om dat probleem op te lossen. De school zal alles doen om te voorkomen dat zij in een conflict tussen ouders betrokken wordt. Hoe meer informatie de school heeft over kinderen en hun gescheiden ouders, des te beter kunnen leerkrachten en andere betrokkenen inspelen op eventuele problemen of veranderingen. Afspraken en procedures worden in Parnassys vastgelegd.

9. Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

9.1. Meldcode

Een veilige en gezonde (thuis)omgeving, goed onderwijs en een passende ondersteuning dragen bij aan een positieve ontwikkeling van kinderen. In het protocol Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling (bijlage 12.20.) wordt uitgelegd hoe we om gaan met signalen die te maken hebben met huiselijk geweld en kindermishandeling. Het invoeren en toepassen van de meldcode is verplicht voor alle onderwijsprofessionals. In dit document staat in een overzichtelijk stappenplan beschreven wat school het beste kan doen als er vermoedens zijn van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in de thuissituatie. School houdt zich aan deze meldcode en schakelt het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) in voor advies, vragen of meldingen.

9.2. Vertrouwenspersoon

Op iedere school is er een vertrouwenspersoon, iemand die kan worden aangesproken bij problemen die vertrouwelijkheid vragen. Zij staat open voor adviezen, vragen, problemen, klachten, e.d. van zowel leerlingen, ouders/verzorgers als personeelsleden van de Kosmos, die vanzelfsprekend in vertrouwen worden behandeld. Op onze school is Gerdien Bronkhorst vertrouwenspersoon.

10. Vastlegging en documentenbeheer

Op school worden de kinderen vanaf het moment dat ze binnen komen op school tot en met het verlaten van de school gevolgd. Hierbij gebruiken we de volgende middelen:

- Groepsmap (op het bureau van de leerkracht):
 - Leerlinginformatie: wenken voor invallers, leerlingenlijst, plattegrond, zorgformulier, absentielijst, gegevens/adressen van de leerlingen, overblijflijst en lijst voor buitenschoolse opvang;
 - Roosters en regels: weekplanning, jaar- en toetskalender, regels en afspraken, organisatie en adressen derden, registratiebladen.
- Leerlingenmap (in de klas achter slot en grendel): resultaten methodetoetsen, resultaten Cito-toetsen, datamuren, groepsplannen, handelingsplannen en OPP, observaties leerkracht, zorgplan, algemene informatie onderwijs.
- Parnassys: digitaal volgsysteem voor leerlinggegevens. Hierin worden leerlinggegevens, handelings-, ontwikkelingsperspectief- en groepsplannen en notities gemaakt. In de notities worden oudergesprekken, bevindingen van de leerkracht en/of IB, observaties door IB-er en/of externe deskundigen en onderzoeksverslagen vastgelegd, alsook afspraken voortvloeiend uit groeps- en leerlingbesprekingen tussen leerkracht en IB of IB en wijkzorgteam en SWV. Daarnaast worden hier de methodetoetsen en de niet-methodetoetsen van Cito genoteerd (zie ook bijlage 12.10. De leerkracht centraal).
- Leerlingendossier: in de IB-kamer worden in de dossierkast van alle leerlingen de persoonlijke leerlinggegevens, diagnostische informatie, handelingsplannen, verklaringen, verslagen van externe deskundigen bewaard.
- IB-mappen: groepsbesprekingen, COCO-overleggen, groepsplannen, trendanalyses, zorgplan school en lopende zaken.

11. Zorgplan OBS de Kosmos en Zorgplan SWV

Onze basisschool hoort bij het samenwerkingsverband SWV. Binnen dit samenwerkingsverband worden afspraken gemaakt die gevolgen hebben voor de leerling-zorg op onze school. De afspraken staan beschreven in het Zorgplan SWV (aparte map) en vormen een kader waarbinnen wij onze eigen keuzes gemaakt hebben.

12. Bijlagen